

บทที่ 1

บทนำ

หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหอสมุดเก่าแก่แห่งหนึ่งของประเทศไทย
ที่ไ้จัดตั้งขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งขณะนั้นยังเป็นหอสมุด-
โรงเรียนข้าราชการพลเรือน ซึ่งมีหลักฐานปรากฏในหนังสือ ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2459-2509 พิมพ์เป็นที่ระลึกในวันครบรอบห้าสิบปีของการสถาปนา วันที่ 26 มีนาคม
พุทธศักราช 2510 ดังนี้คือ

...เมื่อโรงเรียนข้าราชการพลเรือนได้จัดตั้งขึ้นโดยพระบรมราชโองการของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2453
เขาใจว่าควรมีการจัดห้องสมุดสำหรับให้นักเรียนในโรงเรียนนั้นใช้พร้อมกันไป
ด้วย ครั้นต่อมาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนขยายกิจการเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2459 มีการสอนแบ่งออกเป็นคณะต่าง ๆ ห้องสมุด
โรงเรียนข้าราชการพลเรือนจึงได้รับการสถาปนาเป็นหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย เปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคณะ เข้าใช้และขอยืมหนังสือได้¹

ในสมัยแรกเริ่มของการจัดตั้งห้องสมุดได้อาศัยการซื้อหนังสือจากห้องสมุด
ส่วนตัวของเจ้านายและข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ต่อมาได้รับการบริจาควารสารจากสถานทูต
ต่าง ๆ และได้เริ่มทำการสั่งซื้อหนังสือจากประเทศอังกฤษและฝรั่งเศสเพิ่มเติม ดังได้
ปรากฏข้อความในหนังสือเล่มเดียวกันว่า

¹จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประวัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2459-2509 พิมพ์
เป็นที่ระลึกในวันครบรอบห้าสิบปีของการสถาปนา วันที่ 26 มีนาคม พุทธศักราช 2510
(พระนคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 73.

... การสะสมหนังสือของหอสมุดกลางในสมัยก่อนเริ่มจากการซื้อหนังสือในห้องสมุดส่วนตัวของเจ้านายและทนายผู้ใหญ่ที่สะสมหนังสือ เช่น ได้ซื้อหนังสือจากห้องสมุดของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงลพบุรีราเมศวร์ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงปาดังวิจิตรคิรี และพระยาพจนปรีชา เป็นต้น ในบางครั้งก็ได้รับมอบมาบ้าง เช่น พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ได้พระราชทานหนังสือจำนวนหนึ่งแก่อหอสมุดกลาง สถานเอกอัครราชทูตต่าง ๆ ได้เอื้อเพื่อให้วารสารและต่อมาได้สั่งซื้อหนังสือเองจากประเทศอังกฤษ และฝรั่งเศส¹

นอกจากนี้ในงานจัดหาของหอสมุดกลาง ๆ ก็ได้เริ่มมีการสะสมหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่เขียนโดยชาวต่างประเทศอีกด้วย กล่าวคือศาสตราจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งอาจารย์ในคณะอักษรศาสตร์ และวิทยาศาสตร์อยู่ในขณะนั้น ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่บรรณารักษ์หอสมุดกลางด้วยอีกตำแหน่งหนึ่งโดยได้มีคำสั่งแต่งตั้งปรากฏในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2477 และยังได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการของมหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2481 อีกตำแหน่งหนึ่งนั้น ซึ่งระหว่างที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์หอสมุดกลางฯ ตลอดจนได้ดำเนินการรวบรวมสะสมหนังสือที่ทรงคุณค่าไว้ในหอสมุดกลางฯ เป็นจำนวนมาก รวมทั้งหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่เขียนโดยชาวต่างประเทศ วรรณคดีคลาสสิก และชีวประวัติบุคคลสำคัญ และหนังสือเหล่านั้นยังคงเก็บรักษาไว้ในหอสมุดกลางตลอดมา²

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันแห่งหนึ่งที่ได้สะสมหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยที่เขียนโดยชาวต่างประเทศมาเป็นเวลาช้านานแล้ว และได้ให้ความสำคัญแกหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยโดยได้สะสมจัดหาเพิ่มเติมตลอดมาจนสามารถเก็บไว้เป็นจำนวนมาก และได้จัดรวบรวมไว้เป็นห้องพิเศษเรียกว่า "ห้องประเทศไทย"

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

² เรื่องเดียวกัน.

ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยได้สำรวจคู่มือห้องหนังสือเกี่ยวกับประเทศ^{ไทย}ในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยปรากฏว่าหนังสือเหล่านั้นเขียนโดยชาวไทย และชาวต่างประเทศผู้มีคุณวุฒิต่าง ๆ ทำให้เกิดความคิดที่จะทำการวิจัยว่า หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสามารถเก็บสะสมหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทยได้ครบถ้วนเพียงใด และหนังสือเหล่านี้มีความน่าเชื่อถือเพียงใด ดังนั้นจึงได้ทำการวิจัยในเรื่องนี้ขึ้น

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ อดีตหัวหน้าภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอความคิดเห็นเกี่ยวกับการสะสมหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะเป็นผู้มีส่วนในการสะสมหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางนี้ด้วย ตั้งแต่ พ.ศ. 2495 ถึง พ.ศ. 2516 ซึ่งรวมเป็นระยะเวลาเกินกว่า 20 ปีติดต่อกันจากการสัมภาษณ์ได้ทราบข้อมูลดังต่อไปนี้คือ

เมื่อศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ของหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. 2495¹ ได้คิดจัดตั้งห้องหนังสือพิเศษขึ้น คือห้องหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทย เนื่องจากได้รับประสบการณ์จากการไปศึกษาต่างประเทศและได้เห็นห้องสมุดในวิทยาลัยซิมมอนส์ (Simmons College) มีการจัดตั้งห้องสมุดพิเศษเกี่ยวกับประวัติของประเทศสหรัฐอเมริกา หนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทยที่สะสมในระยะแรก ๆ ส่วนใหญ่เป็นหนังสือทางมนุษยศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยว ส่วนหนังสืออันคับรองลงมาคือ หนังสือทางสังคมศาสตร์ จึงนับได้ว่าห้องสมุดพิเศษนี้มีขึ้นเป็นแห่งแรกในประเทศไทย และปรากฏว่ามีผู้สนใจเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะนักวิจัยชาวต่างประเทศและนิสิตที่ศึกษาเกี่ยวกับแขนงวิชานี้ ปัญหาในขั้นต้นที่

¹บรรณารักษ์คือศาสตราจารย์สุกิจ นิมมานเหมินทร์ ซึ่งเป็นบรรณารักษ์กิตติมศักดิ์รับผิดชอบเฉพาะนโยบาย ส่วนการบริหารงานหอสมุดกลางเป็นหน้าที่รับผิดชอบของผู้ช่วยบรรณารักษ์

ประสบเมื่อเริ่มรวบรวมเอกสารจัดตั้งห้องสมุดพิเศษนั้น คือ การขาดงบประมาณซื้อหนังสือ และไม่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหาโดยเฉพาะ ทำให้อาจพลาดหรือละเลยในการรวบรวมหนังสือบางเล่มที่น่าสนใจได้เมื่อต้องจัดหารวมกับหนังสือประเภทอื่น ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงษ์ ได้ฝากข้อคิดไว้ในการดำเนินงานเกี่ยวกับห้องพิเศษนี้ว่า น่าที่จะมีเจ้าหน้าที่จัดหาโดยเฉพาะอย่างน้อย 1 คน และควรมีการทำบัตรรายการออกในรูปแบบหนังสือเล่ม (Book Catalog) ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขทุก ๆ 3 ปี นอกจากการสะสมจัดหาหนังสือมารวบรวมไว้ใน "ห้องประเทศไทย" นี้แล้ว ศาสตราจารย์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงษ์ ยังได้รวบรวมรายชื่อหนังสือภาษาอังกฤษในห้องสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและห้องสมุดอีกหลายแห่ง เพื่อจัดทำเป็นบรรณานุกรมชื่อว่า *Bibliography of Materials about Thailand in Western Language* ในปี พ.ศ.2503 ซึ่งได้รวมรายชื่อหนังสือทุกเล่มที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยและเขียนเป็นภาษาต่างประเทศทั้งหมดเท่าที่สามารถค้นคว้าหามาได้ โดยอาศัยอาจารย์ในภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ทุกคนช่วยเหลือในการรวบรวมครั้งนี้¹

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่มีแนวการวิจัยคล้ายคลึงกับหัวข้องานวิจัยชิ้นนี้ที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพหนังสือ มี 4 เรื่องด้วยกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเหล่านี้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการสร้างเกณฑ์ประเมินคุณค่าหนังสือได้เป็นบางส่วน แต่งานวิจัยทางด้านการสำรวจปริมาณยังไม่สามารถจะค้นพบบางงานวิจัยที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันพอที่จะใช้เป็นแนวทางสร้างเกณฑ์สำหรับสำรวจปริมาณได้ ดังนั้นการสำรวจปริมาณนั้นผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีสำรวจจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทยทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ใน 3 ห้องสมุดใหญ่ที่มีชื่อเสียง ซึ่งได้แก่หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัย-

¹สัมภาษณ์สุทธิลักษณ์ อัมพันวงษ์, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ องค์การ ค้าครูสภา, 25 ตุลาคม 2521.

ธรรมศาสตร์ และห้องสมุดสยามสมาคมแล้วนำมาเปรียบเทียบกันโดยคำนึงถึงจำนวนหนังสือและจำนวนปีในการสะสมมาเป็นองค์ประกอบในการเปรียบเทียบด้วย

สำหรับงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันทางด้านสำรวจคุณภาพทั้ง 4 เรื่องนั้นสามารถสรุปได้ คือ

มนวิภา ไชยพันธุ์ วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าเอกสารของประวัติศาสตร์ไทย" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงเหตุการณ์ของชนชาติไทย ตั้งแต่สมัยพุทธศตวรรษที่ 18 ถึงต้นศตวรรษที่ 21 และประเมินคุณค่าเอกสารดังกล่าวโดยศึกษาว่า เรื่องใดมีคุณค่าเหมาะสมที่จะนำไปศึกษาวิจัยและใช้ได้สมบูรณ์หรือไม่ ผลของการวิจัยได้แบ่งประเภทและลักษณะของเอกสารทางประวัติศาสตร์ ซึ่งได้แก่

1. จารึกซึ่งมีอยู่ 123 หลัก
2. ตำรานซึ่งมีทั้งคำบอกเล่าและความเรียง
3. จดหมายเหตุซึ่งเป็นจดหมายเหตุที่เปลี่ยนรูปเป็นเอกสารประเภทอื่นแล้ว ทั้งสิ้น จดหมายเหตุ ๓, ไม่มี
4. คำให้การ เช่น คำให้การชาวกรุงเก่า เป็นต้น
5. เอกสารทางกฎหมายมี 3 ฉบับได้แก่ มังรายศาสตร์ กฎหมายตรา 3 ควง และจารึกหลักที่ 38
6. หนังสือแต่ง มักแต่งโดยพระสงฆ์เล่าประวัติวัตถุโบราณต่าง ๆ
7. หนังสือพงศาวดาร เช่น พงศาวดารพื้นเมือง เป็นต้น

นอกจากแบ่งประเภทเอกสารแล้ว ยังได้ประเมินคุณค่าของเอกสารโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และแจ้งแหล่งสะสมพร้อมทั้งจัดทำสาระสังเขปหรือเรื่องย่อของเอกสารเหล่านั้น วิทยานิพนธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์และนักศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ เพราะ

เป็นคู่มือการค้นเอกสารได้เป็นอย่างดี¹

สมบูรณ์ แก่นตะเคียน วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัย
ด้านชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและศึกษารวบรวมรายชื่อ
สิ่งพิมพ์ทางด้านชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย และวิเคราะห์ประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เหล่านั้น
ผลการวิจัยปรากฏว่าได้ประเมินคุณค่าและแยกแยะสิ่งพิมพ์ซึ่งมีในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย และหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 129 เรื่อง ซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ทางด้านชนบทธรรมเนียม-
ประเพณีไทย 55 เรื่อง สิ่งตีพิมพ์จากจารึก 91 หลัก จดหมายเหตุพระราชพงศาวดารและ
ตำนาน 60 เรื่อง สิ่งพิมพ์จากวรรณคดี 14 เรื่อง สิ่งพิมพ์เหล่านี้ล้วนเป็นหลักฐานที่จะ
ศึกษาประเพณีเกี่ยวกับชีวิตและประเพณีเกี่ยวกับสังคมตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบัน
ได้ นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์ดังกล่าวและจัดทำสาระสังเขป และกรรขณ
เรื่องราว นับเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์และผู้อ่านทางด้านชนบทธรรมเนียมประเพณีไทย
ได้²

มารศรี ศิวรักษ์ วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าวารสารภาษาไทยที่ใช้ใน
การวิจัยด้านสังคมศาสตร์" ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้วารสารภาษาไทยของ
นักวิจัยสาขาสังคมศาสตร์ การให้บริการด้านวารสารภาษาไทยของห้องสมุดทาง
สังคมศาสตร์ และการผลิตวารสารภาษาไทยทางด้านสังคมศาสตร์ของบรรณารักษ์ต่าง ๆ
เพื่อทำการประเมินคุณค่าวารสารที่ใช้ในการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ว่า มีค่าน้อย

¹มนวิภา ไชยพันธุ์, "การประเมินคุณค่าเอกสารของประวัติศาสตร์ไทย"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 8, 418.

²สมบูรณ์ แก่นตะเคียน, "การประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยด้านชน-
บทธรรมเนียมประเพณีไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 3, 374.

สรุปใจ

เพียงใดสำหรับนักวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยครั้งนี้คือ นักวิจัยประสบปัญหาต่าง ๆ ในการใช้วารสารเนื่องจากว่าบทความยังไม่ดีพอ ไม่มีการจัดทำครรชนี ห่องสมุดยังให้บริการทางด้านวารสารไม่ดีพอ การจัดเก็บวารสารย้อนหลังไม่ครบถ้วน ไม่มีการเย็บเล่มวารสาร ห่องสมุดบางแห่งเย็บเล่มวารสารหนาเกินไป ทำให้เกิดปัญหาในการถ่ายเอกสาร ทำให้นักวิจัยใช้ประโยชน์จากวารสารไม่มากเท่าที่ควร¹

ศิริพร สุวรรณะ วิจัยเรื่อง "การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย" จากการวิเคราะห์พบว่า หนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ขึ้นในระหว่าง ปีพ.ศ. 2426-2520 ที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 378 ชื่อเรื่อง ซึ่งมีทั้งพจนานุกรม บรรณานุกรม นามานุกรม สารานุกรม ครรชนีและสาระสังเขป อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ อักษรานุกรม-ชีวประวัติ และหนังสือรายปี และผลการวิเคราะห์คือ หนังสืออ้างอิงส่วนใหญ่คือร้อยละ 84.66 ของหนังสืออ้างอิงที่นำมาวิเคราะห์เป็นหนังสืออ้างอิงที่มีคุณภาพก็ตามเกณฑ์ (หนังสือเหล่านี้ได้คะแนนคุณภาพเกินร้อยละ 60) ส่วนอีกร้อยละ 15.34 ยังเป็นหนังสือที่มีคุณภาพไม่ดีตามเกณฑ์ (คือได้คะแนนคุณภาพไม่ถึงร้อยละ 60)²

งานวิจัยของมนวิภา ไชยพันธุ์³ และสมบุญ แก่นตะเคียน⁴ คล้ายคลึงกัน

¹มารศรี ศิวรักษ์, "การประเมินคุณค่าวารสารภาษาไทยที่ใช้ในการวิจัยด้านสังคมศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 4, 182.

²ศิริพร สุวรรณะ, "การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 7, 50.

³มนวิภา ไชยพันธุ์, "การประเมินคุณค่าเอกสารของประวัติศาสตร์ไทย," หน้า 418.

⁴สมบุญ แก่นตะเคียน, "การประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยด้านชนบชธรรมเนียมประเพณีไทย," หน้า 374.

ทรงที่ทั้ง 2 ได้จัดแบ่งประเภทของเนื้อหาของเอกสารและได้ทำการประเมินคุณค่าของเอกสารนั้น แต่ที่ต่างกันก็คือ งานวิจัยเรื่องแรกประเมินคุณค่าของเอกสารทางประวัติศาสตร์ไทย และได้แจ้งแหล่งสะสมของเอกสาร ส่วนงานวิจัยหลังประเมินคุณค่าของสิ่งพิมพ์ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย และได้ทำครรชนค้นเรื่องราวไว้ด้วย แนวการค้นคว้าของ 2 เรื่องนี้ต่างจากงานวิจัยของมารศรี ศิวรักษ์¹ ซึ่งได้ประเมินข้อคิดเห็นจากผู้ใช้วารสารว่าประสบปัญหาอะไรบ้าง และปรากฏผลของการวิจัยคือ ผู้ใช้วารสารได้รับประโยชน์ในการใช้วารสารจากห้องสมุดต่าง ๆ ได้ไม่เต็มที่ งานวิจัยเรื่องสุดท้ายเป็นงานวิจัยของศิริพร สุวรรณะ² ซึ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวพันคล้ายคลึงกับงานวิจัยของมนวิภา ไชยพันธุ์และสมบุญ แก่นตะเคียนแต่นั้นหนักไปทางสำรวจหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ในประเทศไทย โดยศึกษาค้นคุณภาพในการผลิต เช่น ผู้แต่ง สำนักพิมพ์ เนื้อหา และเครื่องช่วยค้น เช่น บรรณานุกรม ครรชนี นอกจากนี้ยังสำรวจคุณภาพของรูปเล่มด้วย ดังนั้นงานวิจัยของศิริพร สุวรรณะ มีแนวทางทำนองเดียวกับที่ผู้วิจัยคิดทำมากที่สุด ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการสำรวจคุณภาพของหนังสือต่าง ๆ เช่นจากบทความในวารสาร จากสารานุกรม และหนังสือต่างประเทศหลายเล่มด้วยกัน³ ได้พบว่า หลักการประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงของศิริพร สุวรรณะ ได้รวบรวมจากเกณฑ์ต่าง ๆ ในหนังสือต่างประเทศที่ผู้วิจัยได้อ่านประกอบเพื่อเป็นแนวทางวิจัยของเรื่องนี้เพียงแต่นั่นแยกต่างกันไป คือผู้วิจัยมุ่งสำรวจปริมาณและคุณภาพของหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะได้รวมหนังสืออ้างอิงใน 2 สาขาวิชานี้เข้าไว้ด้วย

¹มารศรี ศิวรักษ์, "การประเมินคุณค่าวารสารภาษาไทยที่ใช้ในการวิจัยด้านสังคมศาสตร์," หน้า 182.

²ศิริพร สุวรรณะ, "การประเมินคุณค่าหนังสืออ้างอิงที่พิมพ์ขึ้นในประเทศไทย," หน้า 50.

³ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 2 หน้า 31 - 40.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปริมาณของหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อสำรวจคุณภาพหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมุติฐาน

1. การสะสมหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังไม่สมบูรณ์
2. หนังสือที่รวบรวมไว้มีคุณภาพดีหลายคำเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีข้อบกพร่องในบางประการที่ควรแก้ไข

ขอบเขตของการวิจัย

หนังสือที่นำมาศึกษาครั้งนี้เป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่เขียนเกี่ยวกับประเทศไทย และเป็นหนังสือในสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เท่านั้น ทั้งนี้ไม่รวมวารสารและจุลสาร หนังสือที่นำมาศึกษาวิจัยอยู่ในหมวดการจัดเก็บหนังสือตามระบบของดิวอี้ ซึ่งอยู่ในหมวดต่าง ๆ ดังนี้

000	ความรู้ทั่วไปหรือเบ็ดเตล็ด
100	ปรัชญา
200	ศาสนา
300	สังคมศาสตร์
400	ภาษา
700	ศิลปะและนันทนาการ
800	วรรณคดี

900 ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ และการท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งนี้จะไม่วิจัยหนังสือในหมวด 500 และ 600 เพราะเป็นหมวดของวิทยาศาสตร์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือเกณฑ์ประเมินคุณค่าหนังสือซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากหลักการประเมินคุณค่าหนังสือที่นักวิจัยคนอื่น ๆ ได้สร้างขึ้น นำมาคิดแปลงปรับปรุงให้เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประเมินคุณค่าหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย และเสนอให้นักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ในด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ตรวจแก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชา หลังจากนั้นผู้วิจัยได้เรียบเรียงใหม่แล้ว จึงนำมาเป็นเกณฑ์ประเมินคุณค่าหนังสือในครั้งนี้ ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่เชื่อถือได้คือพอสมควร

2. ผู้วิจัยได้อ่านหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรด้วยตนเองด้วยความระมัดระวังและปราศจากความลำเอียงหรืออคติใด ๆ ทั้งสิ้น และพยายามควบคุมตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในขณะที่อ่านเพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือแต่ละเล่มให้ได้ผลวิจัยที่เที่ยงตรงที่สุด

วิธีดำเนินการค้นคว้าวิจัย

1. รวบรวมจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยที่มีอยู่ในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยวิธีนับจากบัตรรายการ

2. เปรียบเทียบจำนวนหนังสือทางด้านนี้ในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับหอสมุดอื่น ๆ อีก 3 แห่ง คือ หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดสยามสมาคม เพื่อวัดปริมาณหนังสือที่เก็บรวบรวมไว้ที่หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด

3. การประเมินคุณภาพหนังสือทั้ง 2 สาขาวิชาใน "ห้องประเทศไทย" โดยวิธีคัดเลือกหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรจากหมวดการจัดหมู่ของระบบคิวอีในหมวด 000 100 200 300 400 700 800 900 หมวดละ 10 % ด้วยวิธีจับสลาก เพื่อนำมาศึกษาและประเมินคุณภาพ

4. สร้างเกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือ โดยศึกษาจากเกณฑ์ที่มีผู้เขียนไว้ในหนังสือ และวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แล้วนำเกณฑ์เหล่านั้นมาประมวลใหม่และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ตรวจแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม แล้วนำมารวบรวมกำหนดขึ้นเป็นเกณฑ์สำหรับประเมินคุณภาพหนังสือในการวิจัยครั้งนี้

5. ประเมินคุณภาพหนังสือทั้ง 8 หมวด ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น

6. วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยการหาร้อยละ อัตราส่วน มัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. ผู้วิจัยอ่านหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง และให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้สร้างขึ้น

8. เพื่อความสะดวกในการเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้แยกการเสนอข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นการสำรวจปริมาณหนังสือภาษาอังกฤษทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมีการเปรียบเทียบจำนวนหนังสือในห้องสมุดใหญ่ 3 แห่งคือ หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และห้องสมุดสยามสมาคม เพื่อศึกษาว่า หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีความสามารถในการจัดเก็บหนังสือได้มากน้อยเพียงใด ส่วนที่ 2 เป็นการประเมินคุณภาพหนังสือภาษาอังกฤษทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพของหนังสือสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับประเทศไทยในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

9. จัดทำบรรณานุกรมพร้อมทั้งบรรณานิตค้นสังเขปเพื่อประโยชน์แก่ผู้วิจัยทางด้านนี้ และบรรณารักษ์ฝ่ายบริการใน 2 สาขาวิชานี้ด้วย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. จากการสำรวจปริมาณทำให้ทราบถึงจำนวนหนังสือภาษาอังกฤษด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยที่มีอยู่ในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ได้ศึกษาเปรียบเทียบจำนวนหนังสือทางค่านี้นในหอสมุดใหญ่ทั้ง 4 แห่ง คือ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสยามสมาคม ทำให้ทราบว่าแต่ละแห่งมีหนังสือทางค่านี้นเท่าใด
3. จากการประเมินคุณภาพหนังสือ ทำให้ทราบถึงคุณภาพของหนังสือทางค่านี้นในหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์สังเขปที่ได้จากหนังสือที่เป็นตัวอย่างประชากรจะเป็นประโยชน์ต่อบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือทั้ง 2 สาขาวิชานี้เข้าหอสมุด และเป็นประโยชน์ต่อผู้ค้นคว้าวิจัยทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ด้วย
5. จากการสำรวจคุณภาพหนังสือทำให้ทราบถึงข้อบกพร่องในการผลิตหนังสือบางเล่ม เช่น ขาดปีที่พิมพ์ สถานที่พิมพ์ และชื่อผู้แต่ง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยทำให้ลดทอนคุณภาพของหนังสือลงไป จะได้นำเป็นข้อเสนอแนะให้ผู้จัดทำควรจะเพิ่มความระมัดระวังในการผลิต เพื่อให้หนังสือมีความสมบูรณ์ดียิ่งขึ้น
6. เป็นเครื่องเตือนให้ผู้จัดทำปรับปรุงวรรณกรรมให้ทันสมัย รวมทั้งต้องมีการระบุแหล่งค้นคว้าหรืออ้างอิงด้วย
7. เกณฑ์ประเมินคุณภาพหนังสือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่องานวิจัยนี้ ผู้จัดทำหรือสำนักพิมพ์สามารถนำไปใช้ประกอบเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือเล่มใหม่ให้ได้ผลดีและมีคุณภาพ